

Hoe gaan pedagogisch medewerkers om met ouderopvattingen?

Een onderzoek naar opvattingen van ouders en pedagogisch medewerkers omtrent liefde en ontwikkelingsstimulering in de kinderopvang

Student: Elbrich Looijenga (s4080777)

E-mailadres: e.a.looijenga@student.rug.nl

Begeleider: Dr. P.R. Schreuder

Tweede beoordelaar: Dr. mr. E.C.C. van Os

Cursuscode: PABA6002

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

Juni 2022

Abstract

Childcare can have positive effects on a child's development, as long as the quality of childcare is good. Half of Dutch children under the age of four go to childcare one or more days a week. Given the high number of children that use childcare, it is important to consider what should be the focus of the care in childcare-institutions. Existing literature shows that parents and pedagogical staff differ in their opinion about what should be the most important aspect of childcare. In addition, parental involvement in childcare appears to be an important factor in the effect of the care on a child's development. From this the question arises how pedagogical staff deal with opinions of parents, also when these views differ from the policy of the childcare institution. This research has attempted to answer that question by doing qualitative content analysis. Ten semi-structured interviews were conducted which were analysed according to the Constant Comparison Method (Boeije, 2002). The results show that opinions on the importance of love and developmental stimulation in childcare, are very similar for parents and pedagogical staff. Most disagreements between parents and childcare are not about whether love or development is more important but rather about the 'healthy-eating policy' and whether or not the children can get dirty. From this study it is concluded that pedagogical staff listen to parents and try to meet the wishes of parents. When there is disagreement, a parent meeting is often scheduled to find a middle ground. In the discussion it is noted that many respondents mentioned social-emotional development more frequently than cognitive development stimulation. Because of that, this research did not precisely measure what was intended to be measured. Therefore it is recommended for follow-up research to conceptualize the term 'developmental stimulation' more precisely in advance.

Inleiding

In westerse samenlevingen wordt de afgelopen decennia steeds meer gebruik gemaakt van de kinderopvang. Dit komt onder andere doordat veel moeders een baan buitenshuis hebben gevonden en vaders fulltime buitenshuis zijn blijven werken. Daarom zoeken veel ouders dagopvang voor hun kinderen (Riksen-Walraven, 2000). Elfer (2010) noemt de toename van het gebruik van de kinderopvang een gevolg van de uitbreiding van de economie. Volgens hem willen regeringen van verschillende westerse landen graag geschoolde vrouwen op de arbeidsmarkt houden en zijn er daarom meer kinderopvangplekken beschikbaar gesteld. Daardoor kunnen jonge moeders makkelijker hun werk weer oppakken nadat ze een kind hebben gekregen (Elfer, 2010). In Nederland gaat een aanzienlijk deel van de 0-4-jarige kinderen naar de kinderopvang. Op 1 januari 2021 telde Nederland 681.662 kinderen van 0 tot 4 jaar (CBS, 2021). Uit de rapportage van het derde kwartaal van 2021 bleek dat 353.000 kinderen van deze leeftijd naar de kinderdagopvang gaan. Dit betekent dat meer dan de helft van de 0-4-jarigen in ons land één of meerdere dagen per week gebruikmaakt van de opvang (Rijksoverheid, 2021).

Waar kinderopvang voorheen voornamelijk werd gezien als plek om kinderen buitenshuis op te vangen, wordt het tegenwoordig steeds vaker gezien als een belangrijke factor in de ontwikkeling van jonge kinderen (Riksen-Walraven, 2000). Tijd doorbrengen op een kinderopvang kan een kind op lange termijn positieve effecten opleveren (Aarssen & van Teunenbroek, 2015). Het programma van Fowler (1972, 1995, geciteerd in Riksen-Walraven, 2000) – waarin pedagogisch medewerkers gedurende het hele programma met de baby's en kinderen praten – blijkt namelijk effectief op zowel de cognitieve als sociale ontwikkeling van kinderen. Een goede kwaliteit van de kinderopvang is cruciaal voor die positieve effecten op de ontwikkeling van een kind (NICHD Early Child Care Research Network & Duncan, 2003). De kwaliteit van ervaringen die kinderen in hun voorschoolse tijd opdoen is essentieel voor hun latere prestaties, welzijn en sociale leven (Campbell et al., 2014). Pedagogisch medewerkers en hun interactie met de kinderen spelen een centrale rol in de kwaliteit van deze leerervaringen (Riksen-Walraven, 2000).

Tegenwoordig wordt 'ontwikkelingsstimulering' vaak boven 'liefde' en 'zorg' geplaatst in de kinderopvang. Uit Australisch onderzoek blijkt dat 20% van de kinderen op een of meerdere ontwikkelingsgebieden onvoldoende was voorbereid op de basisschool (Rouse & Hadley, 2018). Mogelijk is die ontwikkelingsachterstand van veel kinderen bij de start van het naar school gaan, een reden die meespeelt in de groeiende focus op cognitieve ontwikkeling in de kinderopvang. De afgelopen decennia is namelijk in verschillende landen – zoals onder andere Zweden, Engeland en Schotland – de focus verschoven van zorg en welzijn naar onderwijs en ontwikkeling (Cohen et al. 2018). Ook in de praktijk van de Nederlandse kinderopvang ligt de nadruk niet op zorg en een liefdevolle relatie tussen kind en pedagogisch medewerker, maar vooral op ontwikkelingsstimulering (Van Zijl, 2021). Dit komt onder meer doordat veel kinderen parttime naar de opvang gaan en hierdoor vaak verschillende pedagogisch medewerkers treffen. Dit bemoeilijkt het opbouwen van een

liefdevolle band tussen het kind en een pedagogisch medewerker. Niet alleen in West-Europa verschoof de focus in de kinderopvang van zorg naar nadruk op ontwikkelingsstimulering. Ook in Zuid-Europa (Lazzari et al., 2015) en Australië (Rouse & Hadley, 2018) werd de afgelopen twintig jaar aangestuurd op professionalisering van de kinderopvang. Een gevolg van die professionalisering is het probleem dat ‘zorg’ mogelijk verloren gaat als onderdeel van leren binnen de kinderopvang. In het Australische curriculum voor de kinderopvang wordt namelijk steeds minder aandacht besteed aan ‘zorg en liefde’ (Davis & Degotardi, 2015) doordat ontwikkelingsstimulering op de voorgrond is komen te staan. Daar komt bij dat hoewel diverse onderzoeken aantonen dat zorg een belangrijk aspect is voor professionele identiteit in de opvang (Dalli, 2008; Rockel, 2009; geciteerd in Davis & Degotardi, 2015), er toch weinig onderzoek naar zorg wordt gedaan.

Vanwege het grote aantal kinderen dat naar de kinderopvang gaat en vanwege het belang van een goede kwaliteit van de kinderopvang, ontstaat de vraag waar de focus in de kinderopvang op moet liggen. In dit onderzoek wordt gekeken naar de verhouding van ‘zorg’ en ‘ontwikkelingsstimulering’ in de kinderopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Met ‘ontwikkeling’ wordt in dit onderzoek bedoeld op de cognitieve ontwikkeling van een kind. Het betreft het uitdagen en prikkelen van een kind om nieuwe dingen te leren. In onderzoek van Rouse en Hadley (2018) bleek dat de termen ‘ontwikkeling’ en ‘leren’ inwisselbaar gebruikt kunnen worden. Rouse en Hadley (2018) geven eveneens definities van ‘zorg’ in de kinderopvang. ‘Zorg’ voor kinderen in de opvang kan enerzijds gezien worden als bezorgdheidsgevoelens, verantwoordelijkheid of liefde voor iemand. Anderzijds wordt ‘zorg’ in de kinderopvang gezien als het tonen van sympathie naar een kind en de taak om te voorzien in de behoeften van kinderen (Rouse & Hadley, 2018).

Opvattingen van ouders over liefde en ontwikkelingsstimulering op de kinderopvang dienen meegenomen te worden in de praktijk, aangezien ouderbetrokkenheid steeds vaker wordt gezien als belangrijke factor in de ontwikkeling van een kind (Janssen & Vandenbroeck, 2018). Ouders kennen hun kind vaak zelf het beste, waardoor pedagogisch medewerkers er baat bij hebben dat ouders betrokken zijn en opvattingen of informatie over het kind delen. Hierdoor kunnen pedagogisch medewerkers namelijk beter inspelen op specifieke behoeften van individuele kinderen zodat kinderen zinnigere en uitdagendere leerervaringen opdoen (Janssen & Vandenbroeck, 2018). Een goede relatie tussen ouders en pedagogisch medewerkers kan positieve effecten hebben op de ontwikkeling van een kind (Arnold et al. 2008; Oke et al., 2021), zowel op gebied van leren als op welzijn en gezondheid (Murphy et al., 2021). Er blijkt bijvoorbeeld een verband te bestaan tussen ouderbetrokkenheid bij voorschoolse educatie en de taalontwikkeling van het betreffende kind (Arnold et al., 2008). Dit komt mogelijk doordat betrokken ouders door pedagogisch medewerkers worden gestimuleerd om hun kind thuis ook te ondersteunen bij leeractiviteiten. Daarnaast zijn kinderen van betrokken ouders over het algemeen positiever over hun tijd op de opvang (Eldridge, 2001). Een aspect dat mogelijk grote invloed heeft op de mate van ouderbetrokkenheid, is de sfeer die op de opvang gecreëerd wordt door pedagogisch medewerkers en het bestuur van de kinderopvangorganisatie. Wanneer ouders de sfeer

als gemoedelijk ervaren, voelen ze zich eerder comfortabel om opvattingen en informatie over hun kind te delen (Arnold et al., 2008), zodat de cognitieve ontwikkeling van het kind optimaal benut kan worden.

Hoewel pedagogisch medewerkers aangeven groot belang te hechten aan een gezamenlijke aanpak met ouders betreffende het kind (Oke et al., 2021), blijkt uit onderzoek van Murphy (2021) dat opvattingen van ouders en pedagogisch medewerkers betreffende ‘partnerschap’ niet altijd overeenkomen. Daar komt bij dat opvattingen van ouders door pedagogisch medewerkers zowel als inspiratie, maar ook als belemmering kunnen worden ervaren (Konca & Demirtaş İlhan, 2021; Janssen & Vandenbroeck, 2018). Mening en opvattingen van ouders en de medewerkers op de opvang liggen dus niet altijd op één lijn. Dit hoeft niet een probleem te zijn, zolang er respectvol en open gecommuniceerd wordt. Pedagogisch medewerkers geven aan dat een wederzijds respectvolle relatie met ouders de basis vormt voor de optimale kwaliteit van de zorg die aan het kind geboden wordt. Daarnaast heeft een combinatie van ouderbetrokkenheid en professionele betrokkenheid van pedagogisch medewerkers positief effect op de algehele ontwikkeling van een kind (Oke et al., 2021). Van daaruit ontstaat de vraag hoe pedagogisch medewerkers in de praktijk omgaan met opvattingen van ouders.

Ondanks het belang dat pedagogisch medewerkers hechten aan een gezamenlijke aanpak met ouders, blijkt er een kloof te bestaan tussen wat ouders belangrijk vinden voor hun kind in de kinderopvang en wat pedagogisch medewerkers als belangrijk benoemen (Rouse & Hadley, 2018). Ouders gebruiken voornamelijk de taal van liefde en zorg wanneer ze het hebben over wat ze belangrijk vinden voor hun kind op de kinderopvang. Verder hebben ze voorkeur voor pedagogisch medewerkers die zorgzaam en empathisch zijn richting hun kind. Daarentegen gebruiken pedagogisch medewerkers voornamelijk de taal van leren en ontwikkeling (Rouse & Hadley, 2018), onder andere om aan te geven dat kinderen in de kinderopvang worden voorbereid op het schoolse leren (Konca & Demirtaş İlhan, 2021). Opvattingen over wat belangrijk is in de opvang kunnen per land verschillen. Hierdoor wordt overal anders gekeken naar het aspect ‘ouderbetrokkenheid’ (Janssen & Vandenbroeck, 2018) en verschilt het per land wat als belangrijkste wordt gezien. Om die reden kan er geen generalisatie gemaakt worden vanuit internationale literatuur naar hoe er tegenwoordig in Nederland wordt gedacht over ouderbetrokkenheid bij voorschoolse educatie.

Aangezien vanuit internationale literatuur over ouderbetrokkenheid en afstemming tussen ouders en pedagogisch medewerkers geen generalisatie kan worden gemaakt naar de Nederlandse praktijk, is er meer onderzoek nodig. ‘Ouderbetrokkenheid’ is een breed en algemeen begrip. In dit onderzoek wordt daarom gekeken naar hoe pedagogisch medewerkers in de Nederlandse praktijk omgaan met opvattingen van ouders, ook als die eventueel verschillen van hun eigen opvatting of van de visie van de instelling. Dit roept de vraag op hoe pedagogisch medewerkers voor hun handelen in de praktijk een balans vinden tussen hetgeen ouders willen, hun eigen visie en de visie van de instelling waar ze werken. De onderzoeksvraag luidt daarom: *Hoe gaan pedagogisch medewerkers in*

de kinderopvang om met opvattingen van ouders over focus op liefde of ontwikkelingsstimulering?

Om hier antwoord op te kunnen geven, zijn twee deelvragen opgesteld die naar de hoofdvraag toewerken. De eerste deelvraag luidt: *Welk belang hechten ouders en pedagogisch medewerkers aan ontwikkelingsstimulering en aan het geven van liefde en zorg?* De tweede deelvraag luidt: *Hoe gaan pedagogisch medewerkers in dit verband om met verschillen tussen het beleid van hun werkgever, hun eigen ideeën en die van ouders?*

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden wordt een kleinschalig, kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Er worden interviews afgenomen bij ouders van kinderen van 0-4 jaar die naar de kinderopvang gaan en bij pedagogisch medewerkers die werkzaam zijn op een kinderopvang voor kinderen van 0-4 jaar. Na de inleiding zal eerst de methode van dit onderzoek toegelicht worden. Daarna worden de resultaten weergegeven. Tenslotte wordt in de conclusie en discussie een uitleg gegeven bij de resultaten, antwoord gegeven op de onderzoeksvragen en er wordt gereflecteerd op het onderzoek.

Methode

Onderzoeksdesign

Om te onderzoeken hoe pedagogisch medewerkers in de kinderopvang omgaan met opvattingen van ouders, is een kleinschalig kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Kwalitatief onderzoek is namelijk geschikt voor onderzoek naar ervaringen en opvattingen van mensen en het is een adequate manier om erachter te komen hoe contacten in de praktijk verlopen (Philipsen & Vernooij-Dassen, in Lucassen & Olde Hartman, 2007). Dit sluit goed aan bij de onderzoeksvraag en deelvragen van dit onderzoek aangezien deze opvattingen en ervaringen van ouders en pedagogisch medewerkers uitvragen. Bovendien wordt onderzocht hoe pedagogisch medewerkers in de praktijk omgaan met opvattingen van ouders. Om de onderzoeksvraag te beantwoorden zijn semigestructureerde interviews afgenomen. Hier is kwalitatieve inhoudsanalyse op toegepast.

Respondenten

De doelgroepen van dit onderzoek zijn ouders van een kind van 0-4 jaar die naar de kinderopvang gaat en pedagogisch medewerkers die werkzaam zijn op een kinderopvang voor kinderen van 0-4 jaar. Eerst is een proefinterview afgenomen om na te gaan of de vragen duidelijk waren en aansloten bij de deelonderwerpen. Vervolgens zijn 24 semigestructureerde interviews afgenomen door de 5 studenten van de scriptiegroep 'Als ze maar gelukkig zijn.' Tien interviews zijn afgenomen bij pedagogisch medewerkers, maar aangezien één van deze interviews met twee pedagogisch medewerkers tegelijk was zijn er elf respondenten die werkzaam zijn in de kinderopvang. In totaal zijn dus elf pedagogisch medewerkers en veertien ouders geïnterviewd. Er zijn vijf vaders en negen moeders geïnterviewd.

De respondenten zijn geworven door middel van een oproep om mee te werken aan het onderzoek via e-mail en sociale media. De oproep is gedeeld in de netwerken van de vijf

onderzoekers en gemaïld naar kinderopvanginstellingen in en rondom de stad Groningen. Het kan daarom een gelegenheidssteekproef worden genoemd. De deelnemende respondenten zijn namelijk mensen die toevallig voorhanden waren aangezien zij op de oproep hebben gereageerd.

In dit onderzoek zijn vijf interviews met ouders en vijf interviews met pedagogisch medewerkers meegenomen. Er zijn interviews met ouders geïncludeerd om te achterhalen wat voor opvattingen ouders hebben omtrent liefde en ontwikkelingsstimulering in de kinderopvang. Daarnaast kan hierdoor duidelijk worden of ouders vinden dat er naar hun geluisterd wordt door pedagogisch medewerkers. Anderzijds zijn vijf interviews met pedagogisch medewerkers meegenomen in dit onderzoek. Op die manier kan ook hun opvatting over de verhouding van liefde en ontwikkelingsstimulering in de opvang achterhaald worden en kan worden gekeken naar hoe zij handelen in situaties van onenigheid met ouders.

Interviewleidraden

De vijf bachelor-studenten hebben samen twee interviewleidraden opgesteld met verschillende thema's binnen het onderwerp 'de verhouding van liefde en ontwikkelingsstimulering binnen de kinderopvang'. Er was één leidraad voor interviews met ouders (zie Bijlage 1) en één voor interviews met pedagogisch medewerkers (zie Bijlage 2). De interviewleidraden zijn opgesteld aan de hand van bestaande literatuur met betrekking tot het overkoepelende onderwerp '*Liefde en ontwikkelingsstimulering in de kinderopvang*'. Een voorbeeld hiervan is het artikel van Rouse en Hadley (2018) over verschillende opvattingen van pedagogisch medewerkers en ouders wat betreft de belangrijkste focus van de kinderopvang. Er is bovendien voor gezorgd dat de leidraden bij alle vijf onderzoeksthema's van de verschillende bachelor-studenten aansluiten.

Uiteindelijk bestonden de interviewleidraden uit vijf hoofdonderwerpen; '*Algemene vragen*', '*Ontwikkelingsstimulering*', '*Liefde en Zorg*', '*Geslacht van de Pedagogisch Medewerker*' en '*Afstemming met de Ouders*'. Bij elk onderwerp werden meerdere vragen opgesteld. Er werd afgesproken dat de interviewers zouden doorvragen op uitspraken van de respondent. Op die manier werd getracht praktijkvoorbeelden en eigen ervaringen van respondenten uit te vragen.

Procedure

De interviews zijn in de periode april – mei 2022 afgenomen. Alle vijf studenten van de scriptiegroep 'Als ze maar gelukkig zijn...' hebben vijf of zes interviews afgenomen en deze ook getranscribeerd. Voorafgaand aan de interviews is elke respondent ofwel schriftelijk ofwel mondeling om informed consent gevraagd. De interviews duurden tussen de 30 en 70 minuten en zijn opgenomen met de geluidsrecorder van een smartphone. Sommige interviews hebben op locatie plaatsgevonden, andere interviews waren online. Dit was afhankelijk van de voorkeur van de respondent en praktische factoren zoals reisafstand. Alle interviews zijn in Word getranscribeerd. Hierbij zijn de persoonsgegevens van de respondenten geanonimiseerd. Op één interview na vonden alle interviews een-op-een plaats. Het interview dat niet een-op-een plaatsvond, was met twee pedagogisch medewerkers tegelijkertijd.

Data-analyse

Na het transcriberen van de interviews is een startcodeboom opgesteld. Hiervoor is gebruik gemaakt van bestaande literatuur. Passend bij de verschillende onderzoeksthema's van de 5 bachelorstudenten en op basis van de interviewleidraden zijn 5 hoofdcodes en 34 subcodes opgesteld. De vijf hoofdcodes van de startcodeboom waren 'Algemeen', 'Ontwikkelingsstimulering', 'Liefde & Zorg', 'Geslacht van de Pedagogisch Medewerker' en 'Afstemming'. Aangezien in dit onderzoek niet wordt gekeken naar de invloed van het geslacht van pedagogisch medewerkers, werd deze hoofdcodes niet gebruikt en is deze verwijderd. Er bleven vier hoofdcodes over, welke niet zijn veranderd na het coderingsproces.

Nadat de interviews getranscribeerd waren, zijn ze in Atlas.ti gecodeerd. In eerste instantie is er deductief gecodeerd aangezien er werd gewerkt met een vooraf opgestelde codeboom. Tijdens het analyseproces is de Constant Comparison Method (CCM) gebruikt. Als eerste stap is binnen één interview – het interview met ouder 1 – open gecodeerd (Boeije, 2002). Tijdens dit open coderingsproces is het hele transcript grondig doorgelezen om elke passage te voorzien van een passende code. Op deze manier zijn verschillende delen van het interview met elkaar vergeleken. Vervolgens is de codeboom inductief uitgebreid door open te coderen (Elo et al., 2014). Er zijn na dit eerste interview tien subcodes toegevoegd voor onderwerpen waarvoor de startcodeboom niet dekkend genoeg bleek (zie Bijlage 3 voor de volledige codeboom). Voor de hoofdcodes 'Algemeen' is alleen de subcode 'Algemeen_keuze_instelling' toegevoegd om de reden van keuze voor een bepaalde opvang te labelen. Voor de code 'Afstemming' zijn vier subcodes toegevoegd, waaronder 'Afstemming_transparantie' aangezien de ouder het vaak had over de mate van transparantie op de opvang. Nadat de nieuwe codes waren toegevoegd, werd het transcript opnieuw doorgelezen om te kijken of de nieuwe codes eventueel ook toepasbaar waren op eerdere passages. De nieuw toegevoegde codes hebben in de definitieve codeboom (zie Bijlage 3) een blauwe kleur en één sterretje (*) achter de codenaam.

Voor de tweede stap van de Constant Comparison Method is ook een tweede interviewtranscript geanalyseerd, dit was het interview met ouder 2. Dit interview is gecodeerd aan de hand van de startcodeboom en de toegevoegde codes na het eerste geanalyseerde transcript. Er is gekeken of de toegevoegde codes na het eerste interview ook toepasbaar waren op het tweede transcript. Alle codes die na het eerste transcript waren toegevoegd, bleken ook toepasbaar op het tweede transcript. Er is axiaal gecodeerd door passages van de twee transcripten met hetzelfde label te vergelijken en relaties tussen codes vast te stellen. Er zijn zes nieuwe codes toegevoegd na de analyse van het tweede transcript voor onderwerpen waarvoor nog geen passende code bestond. In de codeboom zijn de nieuwe codes weergegeven met twee sterretjes (**) achter de codenaam. Bij de hoofdcodes 'Afstemming' zijn na het coderen van het tweede transcript vier nieuwe subcodes toegevoegd; 'Afstemming_advies', 'Afstemming_interesse', 'Afstemming_ouders_op_groep',

'Afstemming_ruimte_aankaarten'. Het eerste transcript is opnieuw doorgelezen zodat de nieuwe codes ook hierop konden worden toegepast.

Zo zijn alle tien interviews gecodeerd. In de derde stap van de Constant Comparison Method zijn de interviews van twee groepen – ouders en pedagogisch medewerkers – met elkaar vergeleken. Het derde interview dat gecodeerd werd, was namelijk het interview met twee pedagogisch medewerkers. Bij het uitwerken van dit interview kwamen er veertien codes bij doordat sommige vragen voor de pedagogisch medewerkers een beetje anders geformuleerd waren dan de vragen voor ouders. Toch bleek dat bij de interviews met pedagogisch medewerkers ook veel labels werden gebruikt die bij de interviews met ouders waren gebruikt. Na het derde gecodeerde interview trad een punt van verzadiging op. Er werden geen nieuwe codes meer toegevoegd, alleen na het zevende transcript werd nog één code toegevoegd. Na het coderen van het zevende transcript is namelijk de subcode *'Afstemming_gelukkig'* toegevoegd. De code gaat over de stelling dat het ouders niet uitmaakt wat er op de kinderopvang gebeurt, *'als ze maar gelukkig zijn...'* De nieuwe subcode is daarna ook op de eerder gecodeerde transcripten toegepast. Uiteindelijk telt de codeboom 4 hoofdcodes en 64 subcodes.

Betrouwbaarheid

Tijdens het coderingsproces zijn een aantal gebruikte codes vergeleken met een andere student uit de scriptiegroep *"Als ze maar gelukkig zijn..."* Zij heeft een deel van een transcript uit dit onderzoek gecodeerd met de definitieve codeboom van dit onderzoek. Op deze manier is gekeken of de codes eenduidig waren en door verschillende onderzoekers op dezelfde manier werden toegepast. Hierdoor kon de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid kwalitatief worden vastgesteld. De codering van de twee studenten kwam in grote mate overeen. De enkele verschillen kwamen bijvoorbeeld doordat de ene onderzoeker een dubbele code op een fragment had toegepast en de andere onderzoeker een enkele code had toegekend aan dit fragment. Concluderend zijn de codes over het algemeen hetzelfde geïnterpreteerd door de twee onafhankelijke onderzoekers.

Resultaten

Voor een goed beeld van de opvattingen van ouders en pedagogisch medewerkers over liefde en ontwikkelingsstimulering in de kinderopvang zijn tien interviews geanalyseerd. Hierbij is gebruik gemaakt van de volgende hoofdcodes: *'Algemeen'*, *'Ontwikkelingsstimulering'*, *'Liefde & Zorg'* en *'Afstemming'*. In deze resultatenparagraaf zijn per hoofdcode steeds eerst de opvattingen van ouders en daarna die van pedagogisch medewerkers te lezen.

Algemene informatie

Tabel 1

Algemene Informatie over de Ouders

Ouder	Leeftijd van kind dat naar opvang gaat	Sinds welke leeftijd naar kinderopvang	Hoe vaak per week naar opvang	Keuze voor deze instelling
1 (moeder)	2 jaar en 10 maanden	4 maanden	2 middagen (10 uur) (+ peuterspeelzaal)	Gevoel, tweetaligheid, mooie buitenomgeving, kleinschalig, goede klik met medewerkers.
2 (moeder)	2 jaar en 2 maanden	4 maanden	Gemiddeld 3 dagen	Locatie, hygiëne, contact met medewerkers, tweetaligheid.
3 (moeder)	2,5 jaar	4 maanden	1 dag (10 uur)	Opvang zit in hetzelfde gebouw als basisschool.
4 (vader)	3 jaar	6 maanden	2 dagen (22 uur)	Openingstijden.
5 (vader)	1 jaar en 1 maand	6 maanden	2 dagen	Locatie (dichtbij huis), gevoel, samenwerkingsverband met goed aangeschreven basisschool

Wanneer ouders wordt gevraagd wat ze de belangrijkste vaardigheden van pedagogisch medewerkers vinden, noemen ze zorgzaamheid, geduld, communicatieve vaardigheden richting zowel kind als ouders, een actieve en liefdevolle omgang met kinderen en het vermogen aan te sluiten op elk individuele kind. Ouder 1 voegt hier aan toe dat pedagogisch medewerkers belangrijk kunnen zijn in het leven van een kind door goed te observeren:

“Ik denk dat je daar als pedagogisch medewerker een belangrijke rol in hebt, dat je signaleert van ‘Wat voor gedrag laat een kindje zien en zijn er opvallende dingen?’ (...). Dat je goed naar het kindje kijkt en ook naar de ouders (...). Je kunt soms echt een belangrijke persoon in een kinds leven zijn als het thuis niet zo heel mooi is.”

Tabel 2

Algemene Informatie over de Pedagogisch Medewerkers

Pedagogisch medewerker (PM)	Werkervaring bij huidige werkgever	Eerdere werkervaring	Keuze voor deze instelling
1 (Interview samen met PM 2)	4,5 jaar	- Gastouder	- Particulier, kleinschalig, veel op buitenspelen en dieren gericht.

		- Pedagogisch medewerker bij ander kinderdagverblijf	- Korte lijn naar leidinggevende.
2 <i>(Interview samen met PM 1)</i>	4 jaar	- Gastouder - Invaller	- Kleinschalig, waardoor kinderen worden 'gezien'.
3	15 jaar	- Kinderopvang en BSO	- Overname door andere organisatie.
4	2 jaar	- Gehandicaptenzorg	- Positieve ervaringen als ouder met BSO van dezelfde organisatie.
5	4 jaar	- Diverse stages in BSO en kinderopvang	- Gekozen voor kleinschalige organisatie, deze is overgenomen door grotere organisatie.
6	17 jaar	- Pedagogisch medewerker - Leidinggevende	- Gekozen voor kleinschalige organisatie vanwege kwaliteit voor kinderen; is inmiddels overgenomen door grotere organisatie.

Pedagogisch medewerkers noemen openheid naar zowel kinderen als ouders, kindgericht werken, empathie, kennis van de ontwikkeling van een kind, sociale vaardigheden, creativiteit en geduld als belangrijke vaardigheden van hun beroep. PM 5 vindt het lastig om die vaardigheden te beschrijven, want: *“Je moet er gevoel voor hebben. Je moet het zien, je moet het een soort van in je hebben.”* Verder vindt ze het belangrijk dat pedagogisch medewerkers oplettend zijn en hun werk leuk vinden omdat kinderen snel doorhebben of iemand oprecht is of niet. Tenslotte moeten pedagogisch medewerkers volgens PM 4 soms hun eigen mening aan de kant kunnen zetten *“want ouders zijn de baas.”*

Ontwikkelingsstimulering

Ouders

De ouders verschillen in de mate waarin ze het belangrijk vinden dat de ontwikkeling van hun kind wordt gestimuleerd op de opvang. Ouder 3 noemt ontwikkelingsstimulering als reden waarom ze haar kind een dag in de week naar de kinderopvang brengt. Twee andere ouders vinden ontwikkelingsstimulering voornamelijk de taak van ouders. Hoewel ouder 4 het eigenlijk prima vindt

als zijn kind de hele dag speelt op de opvang, vindt hij het goed dat de ontwikkeling van zijn kind gestimuleerd wordt omdat ze dit thuis ook doen. Hierdoor sluit het goed op elkaar aan.

Alle ouders vinden sociale aspecten van de ontwikkeling belangrijk, bijvoorbeeld: interactie met leidsters en andere kinderen, leren samenwerken en leren delen. Verder vinden twee ouders de taalontwikkeling een belangrijk aandachtspunt. Aangezien de dochter van ouder 2 net leert praten, raakt ze soms gefrustreerd wanneer ze niet goed weet hoe ze zich kan uiten. Haar moeder vindt het belangrijk dat hier aandacht voor is op de kinderopvang. Tenslotte noemen enkele ouders dat het belangrijk is dat de ontwikkelingsstimulering aansluit bij een kind. Ouder 3 snapt dat er een gemiddelde lijn in ontwikkeling is, maar ze vindt het belangrijk dat een kind niet gepusht wordt omdat *“toevallig een ander kind net wat eerder is.”* Daarentegen vindt ouder 5 het juist fijn dat pedagogisch medewerkers hem erop wijzen als zijn kind ergens in achterloopt. Hij vindt het als ouder van één kind namelijk lastig inschatten waar zijn kind zit in de ontwikkeling.

Hoewel ouders het mooi vinden dat de ontwikkeling van hun kind wordt gestimuleerd op de opvang, vinden ze dat het spelenderwijs moet gaan. Er moet niet alleen maar focus op ontwikkelingsstimulering worden gelegd, aangezien kinderen hun hele leven nog moeten leren. De meeste ouders vinden dat een kind lekker kind moet zijn op de opvang. Ouder 5 geeft de gewenste verhouding van spelen en ontwikkelingsstimulering aan als *“Een kwart stimuleren en driekwart spelen; je moet een kind niet overprikken.”* Ouder 1 vindt dat leren op de opvang geen ‘moeten’ moet worden. Volgens haar moet er niet constant aan de hand van formulieren gekeken worden hoe een kind het doet. Bovendien vinden veel ouders dat spelen en ontwikkelen hand in hand gaan en dat er geen duidelijk onderscheid in aan te brengen is.

Als gevraagd wordt hoe ontwikkeling op de kinderopvang wordt gestimuleerd, benoemen alle ouders dat er met thema’s en bijbehorende activiteiten wordt gewerkt. Sommige ouders weten verder niet goed wat er op de opvang aan ontwikkelingsstimulering wordt gedaan of hoe naar de basisschool wordt toegewerkt. Zij denken dat dit vooral op de peuterspeelzaal gebeurt. Op de peuterspeelzaal leren kinderen namelijk aspecten van de schoolse structuur, zoals op hun stoel blijven zitten in de kring. Vader 5 vindt het belangrijk dat op de opvang aandacht wordt besteed aan wat van een kind wordt verwacht op de basisschool. Hij vindt dat de kinderopvang ouders erop moet wijzen als hun kind nog niet voldoet aan voorwaarden van de basisschool, zodat ouders hier iets mee kunnen doen.

Pedagogisch medewerkers

De meeste pedagogisch medewerkers vinden het belangrijk de ontwikkeling van kinderen te stimuleren. Vooral de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen wordt als essentieel gezien om te kunnen ontwikkelen. PM 3 vindt dit het belangrijkste domein: *“Als kinderen goed in hun vel zitten, goed zelfvertrouwen hebben, ze leren met andere kinderen om te gaan... Vanuit daar kunnen ze ook aan de andere domeinen werken.”* Ze vindt het daarnaast een taak van de opvang om in te spelen op de achterstand van VVE-kinderen zodat zij goed voorbereid naar de basisschool gaan. PM 6 vindt stimulering van alle ontwikkelingsgebieden belangrijk: *“Stimuleer waar het kind goed in is (...). Ik*

denk dat je het talent van het eigen kind moet stimuleren, en niet volgens het boekje.” Ze probeert de gedachten van kinderen te triggeren zodat ze zelf met oplossingen komen. Ze vindt ontwikkelingsstimulering belangrijk, maar vindt dat het niet opgedrongen moet worden. Er moet bij de behoeftes van een kind worden aangesloten omdat elk kind zich op zijn eigen tempo ontwikkelt.

Pedagogisch medewerkers zijn door middel van thema's actief bezig met het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. Meerdere pedagogisch medewerkers geven aan voornamelijk onbewust en automatisch de ontwikkeling van kinderen te stimuleren door met ze te spelen en veel tegen ze te praten. Hierdoor doen kinderen van de dreumesleeftijd volgens PM 5 veel kennis op. PM 4 ziet et stimuleren van de cognitieve ontwikkeling niet als eerste doel van de kinderopvang. Ze vindt het voor de opvang vooral belangrijk dat kinderen er graag komen en denkt dat de peuterspeelzaal meer op ontwikkeling gericht is: *“Daar gaan ze meer naar de ontwikkeling, beetje school-achtig, beetje leren, leertjes leren.”* PM 2 bekijkt elk kind als individu en probeert te ontdekken hoe zij de ontwikkeling van dat betreffende kind kan stimuleren.

Pedagogisch medewerkers vinden het net als ouders belangrijk dat de kinderen op de opvang lekker kunnen spelen, omdat ze hun hele leven nog naar school kunnen. Toch zijn ze wel bezig om de kinderen voor te bereiden op de basisschool. Over het algemeen noemen de pedagogisch medewerkers voornamelijk taal en zindelijkheid als belangrijke voorwaarden voor de basisschool. Om zindelijkheid te stimuleren, gaan peuters op de opvang dagelijks mee met wc-rondes. Behalve zindelijkheid stimuleren pedagogisch medewerkers ook op andere gebieden zelfredzaamheid. Tenslotte kijken pedagogisch medewerkers naar SLO-doelen en overdrachtsformulieren, zodat ze kunnen inspelen op wat de basisschool van kinderen verwacht.

Wat betreft verwachtingen van ouders omtrent ontwikkelingsstimulering, hebben pedagogisch medewerkers verschillende ervaringen. PM 3 denkt dat ouders ontwikkelingsstimulering op de kinderopvang belangrijk vinden omdat alle ouders willen dat hun kind goed meekomt. Daarentegen denken twee andere pedagogisch medewerkers dat ouders niet zoveel verwachtingen hebben van de kinderopvang. PM 5 heeft namelijk het gevoel dat ouders zich niet zo druk maken over of dingen volgens het boekje gaan. Ze denkt dat ouders die ontwikkelingsstimulering ontzettend belangrijk vinden, hun kind naar de peuterspeelzaal brengen. Volgens PM 6 vinden ouders het wel makkelijk dat hun kind op de opvang veel leert en verwachten sommigen bijvoorbeeld dat hun kind op de opvang leert zindelijk te worden. Maar zo werkt het niet volgens PM 6. Zij beginnen op de opvang met zindelijkheidstraining wanneer ouders dat thuis ook doen.

Vergelijking ouders en pedagogisch medewerkers betreft ontwikkelingsstimulering

Zowel ouders als pedagogisch medewerkers vinden het belangrijk dat een kind op de opvang ruimte heeft om lekker te spelen en kind te zijn. Daarnaast vinden beide partijen het belangrijk dat op behoeftes van individuele kinderen wordt ingespeeld omdat elk kind zich anders ontwikkelt. Ouders vinden vooral sociale aspecten en taalontwikkeling belangrijke aspecten van ontwikkelingsstimulering op de opvang. Dit komt overeen met de opvatting van pedagogisch medewerkers die de sociaal-

emotionele ontwikkeling van kinderen belangrijk vinden. De meeste ouders weten niet precies hoe de kinderopvang bijdraagt aan voorbereiding op de basisschool. Zowel ouders als pedagogisch medewerkers denken dat de peuterspeelzaal meer op ontwikkelingsstimulering is gericht. Aan de andere kant blijkt dat ze op de opvang dagelijks met thema's werken, zelfredzaamheid stimuleren en de kinderen voorbereiden op de basisschool door middel van taalstimulering en zindelijkheidsstraining.

Liefde en zorg

Ouders

Alle ouders vinden het belangrijk dat er liefdevol met hun kind wordt omgegaan op de opvang. Sommige ouders vinden 'houden van' wel een lastige term of 'groot woord'. Ze vinden het belangrijk dat pedagogisch medewerkers kinderen leuk vinden en de kinderen een veilig gevoel geven. Ouder 4 vindt het belangrijk dat pedagogisch medewerkers hun werk met plezier doen. Het lijkt hem hiervoor een voorwaarde dat iemand van kinderen houdt.

De liefde van pedagogisch medewerkers voor de kinderen uit zich op verschillende manieren. Vader 5 merkt dat de opvang een liefdevolle omgeving is: *"Je ziet gewoon dat die dames schatten zijn, dat geeft me gewoon een heel goed gevoel."* Meerdere ouders zien de liefde terug in oprecht enthousiasme van pedagogisch medewerkers als ze hun kind brengen in de ochtend en het eventueel troosten van kindjes die verdrietig zijn als hun ouders weggaan. Tenslotte zeggen twee ouders dat ze de liefde vooral meekrijgen via hun kind, ouder 2: *"Dat het kind zelf het de hele tijd over bepaalde leidsters heeft."*

Op de vraag of pedagogisch medewerkers net zo van het kind moeten houden als dat ouders doen, antwoorden de ouders dat hun liefde voor het kind altijd anders zal zijn dan de liefde die de pedagogisch medewerkers aan het kind geven. Een liefdevolle omgeving is belangrijk, maar het hoeft niet hetzelfde te zijn als de band tussen kind en ouders. Vader 4 vindt dat pedagogisch medewerkers die grens moeten bewaken aangezien zij professionals zijn. Ook zijn er ouders die werk en privé graag gescheiden houden, ouder 2 zei hierover: *"Als iemand heel erg een band met mijn dochter zou hebben en haar privé ook zou willen zien bijvoorbeeld, (...) daar zou ik zelf niet voor kiezen."*

Wat betreft die grens van liefde op de opvang, verschillen de ouders enigszins van opvatting. Sommige ouders hebben geen duidelijke grens in hun hoofd en vinden dat een kind niet 'te veel liefde' kan krijgen. Twee andere ouders vinden dat de grens bij een kus ligt: *"Ik zou het wel vreemd vinden als een begeleider mijn kind zou gaan kussen"* (ouder 5). Ouder 2 vindt het vooral belangrijk dat het kind gevolgd wordt en dat de liefde niet een behoefte van de pedagogisch medewerker wordt: *"Ik denk dat het heel belangrijk is om naar het kind te luisteren. Als het kind nee zegt, dan is het nee."*

Wanneer gevraagd wordt of ouders meer belang hechten aan ontwikkelingsstimulering of liefde, antwoorden alle ouders dat het vooral belangrijk is dat hun kind met plezier naar de opvang gaat. Ouder 1 en 5 vinden liefde het belangrijkste en vinden het mooi meegenomen als het kind ook iets leert. Liefde is volgens ouder 1 een voorwaarde om te kunnen ontwikkelen. Andere ouders vinden een combinatie van beide belangrijk. Voor moeder 3 is het belang dat ze aan liefde en

ontwikkelingsstimulering hecht, afhankelijk van de leeftijd van haar kind. Totdat haar kind twee jaar was, vond ze liefde belangrijker. Nu haar zoon tweeënhalf is, trekt de gewenste verhouding voor haar meer gelijk omdat ze merkt dat het goed is dat zijn ontwikkeling wordt gestimuleerd.

Volgens ouders is professionaliteit van pedagogisch medewerkers niet afhankelijk van de hoeveelheid liefde die ze geven of de mate waarin ze gericht zijn op ontwikkelingsstimulering. Moeder 1 vindt een pedagogisch medewerker professioneel wanneer hij/zij naar de behoeften van het kind kijkt. Vader 4 denkt dat elke ouder eigen normen en waarden heeft en hierdoor andere ideeën heeft bij wat professionaliteit inhoudt. Tenslotte noemen twee ouders liefde en zorg als voorwaarde voor professionaliteit, voor hen is ontwikkelingsstimulering een mooie bijkomstigheid.

Pedagogisch medewerkers

Alle pedagogisch medewerkers geven aan van de kinderen te houden. PM 6 vindt wel dat het houden van de kinderen anders is dan de manier waarop ouders van hun kinderen houden: *“Tuurlijk is er een verschil. Maar je maakt je als leidster op een groep wel zorgen om de kinderen als er iets aan de hand is. Dus door het werken met de kinderen, er groeit een band, er zit automatisch liefde in.”* Over het algemeen uiten pedagogisch medewerkers hun liefde voor de kinderen door middel van knuffels, enthousiasme en een warme overdracht. PM 5 probeert elke dag van ieder kind iets te onthouden zodat ze bij het overdrachtsmoment iets leuks aan de ouders kan vertellen. Hoe pedagogisch medewerkers hun liefde aan de kinderen uiten hangt overigens af van hoe het kind is. Als een kind van knuffelen houdt, knuffelen pedagogisch medewerkers dit kind automatisch meer. PM 1 is daarnaast bewust bezig met kindjes die weinig toenadering zoeken. Ze vraagt deze kinderen bijvoorbeeld of ze even bij haar willen zitten of een knuffel willen. PM 4 geeft als enige aan behalve knuffels ook kusjes te geven aan de kinderen. De kinderen initiëren dit vaak zelf: *“Dan zijn wij de laatsten die zeggen van doe maar niet.”*

Daarentegen vinden veel pedagogisch medewerkers een kus op de mond te ver gaan. PM 3 vindt dat een kus op het voorhoofd instinctief nog kan, als een kindje bijvoorbeeld is gevallen en hard huult. Behalve kussen, wordt ook de scheiding van werk en privé als grens van het geven van liefde genoemd. Drie pedagogisch medewerkers vinden dat contact met de kinderen of ouders buiten de opvang niet de bedoeling is. Als PM 6 kinderen van haar groep tegenkomt buiten de opvang, houdt ze het contact zo zakelijk mogelijk: *“Als het kindje begint te roepen van ‘Oh mam, kijk wat ze in haar karretje heeft liggen, dit en dit’, dan zorg ik dat ik wegkom, want het is niet de bedoeling dat ze mijn hele privé weten.”* Tenslotte vindt PM 5 dat de grens van liefde afhankelijk is van de wens van de ouders en het kind zelf. Jonge kinderen kunnen al goed duidelijk maken wanneer ze iets niet willen. Een pedagogisch medewerker dient dit te herkennen en hiernaar te luisteren.

De meeste pedagogisch medewerkers vinden liefde een voorwaarde voor een kind om te kunnen ontwikkelen. Wanneer een kind liefde krijgt, gaat het zich veilig voelen op de opvang. Daardoor ontstaat ruimte voor ontwikkeling. Meerdere pedagogisch medewerkers vinden dat alles begint bij liefde en geborgenheid en dat ontwikkelingsstimulering later belangrijk wordt. PM 5 denkt

bijvoorbeeld dat het op de opvang het belangrijkste is dat een kindje zich goed voelt en dat op de basisschool meer focus op ontwikkelingsstimulering ontstaat.

Professionaliteit hangt volgens de pedagogisch medewerkers niet af van de mate waarin iemand bezig is met ontwikkelingsstimulering of het geven van liefde. PM 4 denkt dat het geven van liefde menselijk is en dat dit soms professioneler is dan het stimuleren van de ontwikkeling. PM 3 vindt ook dat het één niet professioneler is dan het ander. Volgens haar heeft iedereen eigen kwaliteiten, waardoor de één meer gericht is op ontwikkelingsstimulering en de ander meer liefde geeft.

Vergelijking ouders en pedagogisch medewerkers betreft liefde en zorg

Op de vraag of pedagogisch medewerkers van de kinderen op de opvang houden, reageren enkele ouders voorzichtig, terwijl veel pedagogisch medewerkers overtuigend antwoorden dat ze van de kinderen houden. Wat betreft de grens van het geven van liefde aan kinderen op de opvang komen ouders en pedagogisch medewerkers over het algemeen overeen. Beide groepen vinden dat een pedagogisch medewerker een kind niet hoort te kussen. Eén pedagogisch medewerker doet dit wel. Verder komt de wens van ouder 2 om privé en werk gescheiden te houden overeen met de opvatting van meerdere pedagogisch medewerkers. Tenslotte vinden zowel ouders als pedagogisch medewerkers dat professionaliteit niet afhangt van de mate waarin een pedagogisch medewerker liefde geeft of de ontwikkeling van een kind stimuleert. Beiden benoemen liefde als voorwaarde om te kunnen ontwikkelen.

Afstemming tussen ouders en opvang

Ouders

Over het algemeen blijkt dat ouders in het eerste jaar dat hun kind naar de kinderopvang gaat, meer informatie krijgen dan de jaren erna. Ouders vinden het jammer dat dit afneemt. Bij een overdracht willen ouders voornamelijk weten hoe de dag is gegaan en of er bijzonderheden waren. Bij sommige kinderopvangorganisaties vertellen pedagogisch medewerkers dit uit zichzelf, terwijl andere ouders voornamelijk zelf vragen moeten stellen. Moeder 2 heeft behoefte aan openheid vanuit de kinderopvang. Toen haar kind net naar de opvang ging, was er een medewerker die tijdens de overdrachten weinig uit zichzelf vertelde: *“Toen heb ik aangegeven dat ik dat best wel lastig vond dat je dan niet zoveel terugkrijgt (...). Je brengt je kind ergens en als je dan moet uitvragen of alleen maar hoort ‘Ja, het ging vandaag goed’, dan denk ik van, ja, ik heb wel een héle dag mijn kind hier achter gelaten...”* Toen ze dit aankaartte, is het op de agenda van de volgende vergadering gezet en daarna merkte ze verandering in positief opzicht.

Over het algemeen zijn ouders het niet eens met de stelling *‘Het maakt me niet uit wat er gebeurt op de opvang, als mijn kind maar gelukkig is’*. Ze vinden het geluk van hun kind het belangrijkste, maar verwachten wel dat de activiteiten en bezigheden op de kinderopvang volgens bepaalde kaders en richtlijnen verlopen. Moeder 2 zegt bovendien dat ze onzeker zou worden als ze niet zou weten wat er op de opvang gebeurt. Moeder 1 heeft behoefte aan meer informatie en

transparantie van de kinderopvang. Ze krijgt weinig mee van wat haar kind op de kinderopvang doet. De overdrachtsmomenten zijn kort omdat veel kinderen tegelijk opgehaald worden. Moeder 1 begrijpt dit maar vindt het jammer en zou het liefst anekdotes willen horen. Hier zou meer tijd voor zijn tijdens de jaarlijkse oudergesprekken, maar hoewel haar dochter al twee jaar naar de opvang gaat, heeft ze nog nooit zo'n gesprek gehad. Ze zou verder graag een ouderportaal willen waar foto's of filmpjes in worden geplaatst. Andere respondenten geven aan wel foto's en filmpjes te krijgen van wat hun kind op de opvang doet.

Van zaken zoals voeding wordt voordat het kind naar de opvang gaat, nagegaan hoe de ouders erover denken. Echter, volgens Ouder 1 wordt dit nauwelijks geëvalueerd. Ouder 2 vindt het lastig dat haar kind ook het digitale aspect meekrijgt op de opvang. Ze moest even slikken toen ze hoorde dat de leidster een filmpje had gekeken met haar dochter omdat dit niet iets is waarvoor ze haar kind naar de kinderopvang brengt. Ze zegt er wel bij dat ze de ruimte ervaart om het aan te kaarten.

De ouders ervaren ruimte om onenigheid of twijfels aan te kaarten bij pedagogisch medewerkers. Dit gaat vaak over eten, drinken of slapen. Meestal voelen ouders zich gehoord door pedagogisch medewerkers omdat er wat wordt gedaan met hun opmerkingen. Meerdere ouders noemen daarnaast de mogelijkheid om in de oudercommissie te gaan. Moeder 1 heeft als lid van de oudercommissie voorgesteld één keer per kwartaal oudergesprekken te houden, tot nu toe zonder succes.

Pedagogisch medewerkers

Over het algemeen luisteren pedagogisch medewerkers goed naar wat ouders wel en niet willen. Ouders krijgen bij aanmelding formulieren waarop ze kunnen invullen wat ze willen betreft uitstapjes, foto's of eten. Toch gebeurt het weleens dat ouders botsen met pedagogisch medewerkers of het beleid van de instelling. PM 1 en 2 noemen als voorbeeld van onenigheid een gezin dat wil dat het kind op vaste tijden slaapt, net als thuis. Echter, de medewerkers zijn van mening dat er op de opvang meer prikkels zijn waardoor niet dezelfde tijden aangehouden kunnen worden. Een tussenweg vinden kan lastig zijn. In principe luisteren de pedagogisch medewerkers naar ouders, maar PM 2 zegt hierover: "We zijn niet oudervolgend maar kindvolgend." Verder blijkt voornamelijk 'eten' een discussiepunt met ouders te zijn. Veel kinderopvangorganisaties hebben de afgelopen jaren een 'gezond-beleid' gekregen, wat op weerstand van ouders kan rekenen. PM 4 noemt dat veel ouders bij aanmelding zeggen het 'geen-suiker-beleid' fantastisch te vinden. Maar uiteindelijk blijkt dit te botsen met thuis, waar kinderen wel zoetigheid krijgen. Ouders geven hun kind bijvoorbeeld appelsap mee naar de opvang, terwijl pedagogisch medewerkers dit niet mogen geven omdat het niet past bij het beleid van de instelling: "*Dat botst wel eens*" (PM 4). PM 6 laat het spanningsveld tussen de verschillende verwachtingen van ouders en de instelling zien: "*We hebben een oudercommissie, die advies mag geven natuurlijk (...). Maar ondertussen vraagt de maatschappij en de overheid wel om gezonde voeding te stimuleren.*" Ze vindt dat de kinderopvang op dit gebied meer compromissen moet sluiten met ouderbelangen.

Behalve het ‘gezond-beleid’ is ook hygiëne een veelvoorkomend discussiepunt met ouders. PM 6 vindt het contrast tussen thuis en de opvang groot. Op de opvang zijn namelijk strenge veiligheids- en gezondheidsprotocollen: *“Het mag wel eens wat soepeler, het is niet te vergelijken met thuis.”* Ze vindt het lastig dat het aan de ene kant heel schoon en steriel moet zijn op de opvang en er aan de andere kant verwacht wordt dat er aan de hand van materialen uit de natuur wordt geleerd. Daarnaast noemen pedagogisch medewerkers dat sommige ouders het niet leuk vinden als hun kind met vieze kleren thuiskomt. Pedagogisch medewerkers proberen aan ouders tegemoet te komen door de kinderen schoon naar huis te laten gaan met reservekleertjes. Toch zijn niet alle ouders daar blij mee.

Wanneer ouders het oneens zijn met regels of activiteiten, wordt gepoogd een tussenweg te vinden. PM 5 vertelt wat ze doen in geval van weerstand vanuit ouders: *“We gaan met ouders in gesprek maar wij kunnen daar natuurlijk ook niks aan doen. Dat is beleid wat vanaf boven geregeld wordt. We proberen daarin wel ook met onze leidinggevende een soort ruimte te creëren van nou, kunnen we het een beetje zo doen?”* Wanneer pedagogisch medewerkers denken niets te kunnen doen aan hetgeen ouders het niet mee eens zijn, adviseren ze ouders naar de oudercommissie te gaan. PM 6 geeft ook aan dat onenigheid met ouders lastig is aangezien de instelling niet zomaar het beleid verandert: *“Als ouders het ergens echt niet mee eens zijn gaan we een gesprek met ze aan en kijken hoe we elkaar toch kunnen vinden.”* Meestal vinden ze een tussenweg doordat beide partijen uitleggen waarom ze ergens op een bepaalde manier over denken. *“En als het niet lukt, dan neem je afscheid van elkaar. Dan pas je gewoon niet bij elkaar.”* PM 6 vindt dat ouders niet voor een opvang moeten kiezen omdat deze dichtbij huis is, maar dat de opvang moet passen bij de visie van ouders.

Vergelijking ouders en pedagogisch medewerkers betreft afstemming

Hoewel sommige ouders behoefte hebben aan meer transparantie vanuit de opvang, ervaren ouders over het algemeen de ruimte twijfels aan te kaarten bij pedagogisch medewerkers. Zowel ouders als pedagogisch medewerkers vertellen dat onenigheid meestal gaat over slapen, hygiëne en eten. Er zijn lijsten waar ouders voorkeuren op kunnen aangeven wanneer een kind voor het eerst naar de opvang gaat. Daarnaast blijkt er ruimte om van gedachten te wisselen: zowel ouders als pedagogisch medewerkers vinden dit belangrijk.

Conclusie

In dit onderzoek is door middel van kwalitatief onderzoek gepoogd antwoord te vinden op de vraag: *“Hoe gaan pedagogisch medewerkers in de kinderopvang om met opvattingen van ouders over focus op liefde of ontwikkelingsstimulering?”* Er zijn tien semigestructureerde interviews geanalyseerd om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Antwoordend op de eerste deelvraag *‘Welk belang hechten ouders en pedagogisch medewerkers aan ontwikkelingsstimulering en aan het geven van liefde en zorg?’* kan geconcludeerd worden dat ouders en pedagogisch medewerkers over het algemeen op één lijn liggen. Beide groepen vinden dat een kind op de opvang vooral kind moet

kunnen zijn en dat de nadruk nog niet te veel op het schoolse leren moet liggen. Wat betreft de grens van het geven van liefde aan kinderen op de opvang, vinden de meeste ouders en pedagogisch medewerkers dat kusjes geven te ver gaat. Eén pedagogisch medewerker geeft wel kusjes aan de kinderen. Bij de grens van het geven van liefde van de pedagogisch medewerker aan de kinderen wordt vaak de scheiding tussen werk en privé genoemd. Wanneer pedagogisch medewerkers in hun vrije tijd ouders en kinderen van de opvang tegenkomen, houden ze het contact het liefst zakelijk. Voor beide groepen hangt professionaliteit niet af van de mate waarin een pedagogisch medewerker liefde geeft of ontwikkeling stimuleert. Pedagogisch medewerkers vinden liefde een voorwaarde voor een kind om tot ontwikkeling te kunnen komen. Enkele ouders vinden ook dat liefde een voorwaarde is voor ontwikkeling. Veel ouders vinden liefde en ontwikkelingsstimulering beide belangrijke aspecten van de kinderopvang.

Over de tweede deelvraag *'Hoe gaan pedagogisch medewerkers in dit verband om met verschillen tussen het beleid van hun werkgever, hun eigen ideeën en die van ouders?'* kan geconcludeerd worden dat het handelen bij onenigheid tussen ouders en pedagogisch medewerkers vaak soepel verloopt. Enkele ouders geven aan behoefte te hebben aan meer transparantie vanuit de kinderopvang. Bij de ene ouder werd hier gehoor aan gegeven maar een andere ouder is er als lid van de oudercommissie nog niet in geslaagd de mate van transparantie groter te maken. Over het algemeen voelen ouders zich gehoord door pedagogisch medewerkers en ervaren ze ruimte om meningsverschillen aan te kaarten. De pedagogisch medewerkers geven ook aan open te staan voor inzichten van ouders. Op overdrachtsmomenten gaat het vaak alleen over hoe de dag was en hoe een kind heeft geslapen en gegeten. Voor twijfels of onenigheden die niet kunnen worden afgedaan tijdens de dagelijkse overdracht worden oudergesprekken gepland. Meestal leidt zo'n gesprek tot een oplossing of compromis tussen ouders en pedagogisch medewerkers doordat ze beide hun visie kunnen toelichten en elkaar hierdoor beter begrijpen. Met name het 'gezonde-opvang-beleid' blijkt een bron van onenigheid tussen ouders en het beleid van de opvang. Ouders geven hun kind thuis suikers en kinderen krijgen dit ook mee naar de opvang in de vorm van bijvoorbeeld appelsap of chocopasta. Daarentegen is het beleid van veel kinderopvangen tegenwoordig dat er geen suiker aan kinderen mag worden gegeven. Dit is een spanningsveld voor pedagogisch medewerkers. Sommigen geven aan het lastig te vinden hoe ze hiermee om moeten gaan. Aan de ene kant horen ze van ouders dat zij liever hebben dat hun kind brood met chocopasta eet dan niets, aan de andere kant dienen ze zich aan het beleid van hun werkgever te houden. Uiteindelijk blijft het beleid van de instelling leidend. Toch proberen pedagogisch medewerkers tussenwegen te vinden zoals dat ze het door ouders meegegeven sap aanmengen met water.

Uit dit onderzoek is gebleken dat ouders en pedagogisch medewerkers vaak overeenkomen in opvattingen over liefde en ontwikkelingsstimulering op de kinderopvang. Onenigheden tussen ouders en pedagogisch medewerkers gaan vaker over activiteiten en praktische zaken dan over botsende opvattingen over liefde en ontwikkelingsstimulering. Pedagogisch medewerkers ervaren de meeste

uitdaging op gebied van gezond eten en ouders die niet willen dat hun kind vies wordt. Zowel pedagogisch medewerkers als ouders geven aan een open houding naar elkaar te hebben en erover te communiceren wanneer ze ergens ideeën of twijfels over hebben. Bij onenigheid wordt door pedagogisch medewerkers een gesprek met de ouders ingepland. Wanneer men er echt niet uitkomt door botsende opvattingen neemt men afscheid van elkaar. Echter, meestal komt men door zo'n oudergesprek tot een middenweg.

Discussie

In de discussie wordt eerst de conclusie vergeleken met bestaande literatuur. Vervolgens worden de sterke en zwakke punten van het onderzoek besproken en worden er aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek en voor de praktijk.

In de inleiding werd het programma van Fowler (1972, 1995, geciteerd in Riksen-Walraven, 2000) genoemd, waarin pedagogisch medewerkers continu tegen baby's en kinderen praten. Dit bleek positief effect te hebben op zowel cognitieve als sociale ontwikkelingsaspecten van kinderen. Uit de interviews in dit onderzoek kwam naar voren dat veel pedagogisch medewerkers onbewust de hele dag bezig zijn met ontwikkelingsstimulering van kinderen doordat ze continu met en tegen de kinderen praten. De effecten op de cognitieve en sociale ontwikkeling van kinderen zijn niet gemeten tijdens dit onderzoek. Ouders en pedagogisch medewerkers geven wel beiden aan dat de opvang een positief effect heeft op de sociale ontwikkeling van kinderen en dat de kinderen door continu taalaanbod van pedagogisch medewerkers veel kennis opdoen. Uit dit onderzoek is niet duidelijk geworden of het om een causaal verband gaat, maar wellicht leidt het vele praten van pedagogisch medewerkers inderdaad tot positieve effecten op de cognitieve en sociale ontwikkeling van kinderen.

Van Zijl (2021) schrijft dat de nadruk in de Nederlandse kinderopvang meer op ontwikkelingsstimulering ligt dan op een liefdevolle relatie tussen de kinderen en pedagogisch medewerkers. Dit komt volgens haar doordat veel kinderen parttime naar de opvang gaan en hierdoor het opbouwen van een liefdevolle band met kinderen wordt bemoeilijkt. Dit komt niet overeen met de resultaten van dit onderzoek. Zowel ouders als pedagogisch medewerkers zeggen dat de band tussen kind en pedagogisch medewerkers warm en liefdevol is. Een ouder van wie het kind één dag per week naar de opvang gaat, zegt bijvoorbeeld dat haar kind thuis steeds de naam van een pedagogisch medewerker roept. Dit wijst op een warme band.

In de literatuur wordt ook geschreven over de kloof tussen ouders en pedagogisch medewerkers wat betreft opvattingen over liefde en ontwikkelingsstimulering. Volgens Rouse en Hadley (2018) vinden ouders liefde belangrijker en leggen pedagogisch medewerkers de focus op ontwikkelingsstimulering. Konca en Demirtaş İlhan (2021) schreven dat dit onder meer komt doordat pedagogisch medewerkers actief bezig zijn de kinderen voor te bereiden op de basisschool. Uit dit onderzoek blijkt inderdaad dat ouders vaak niet weten hoe hun kind op de opvang wordt voorbereid op de basisschool. Daartegenover hebben pedagogisch medewerkers lijstjes met vaardigheden die

gevraagd worden van een kind wanneer het naar de basisschool gaat. Dit kan een reden zijn waarom pedagogisch medewerkers ontwikkelingsstimulering als belangrijker zouden zien. Echter, uit de resultaten van dit onderzoek komt dat ouders en pedagogisch medewerkers op één lijn liggen wat betreft opvattingen over de focus op ontwikkelingsstimulering of het geven van liefde op de opvang. De meeste ouders en pedagogisch medewerkers vinden zowel liefde als ontwikkelingsstimulering belangrijk maar vinden liefde een voorwaarde om te kunnen ontwikkelen. Dit komt niet overeen met het door Rouse en Hadley (2018) geschetste beeld. Uit de interviews van dit onderzoek blijkt dat pedagogisch medewerkers een helderder beeld hebben van hoe de ontwikkeling van kinderen op de kinderopvang wordt gestimuleerd. Dit betekent niet per se dat ze ontwikkelingsstimulering belangrijker vinden dan liefde.

Tenslotte werd op basis van bestaande literatuur verwacht dat ouders eerder opvattingen en informatie over hun kind met pedagogisch medewerkers delen wanneer zij een gemoedelijke sfeer ervaren op de opvang (Arnold et al., 2008). Dit lijkt overeen te komen met de resultaten van dit onderzoek. Ouders hebben in ieder geval een goede relatie met pedagogisch medewerkers en ervaren ruimte om zaken aan te kaarten. Of er een causaal verband is, kan op basis van dit onderzoek niet gezegd worden.

De kracht van dit onderzoek is dat het bijdraagt aan meer inzicht in de opvattingen van ouders en pedagogisch medewerkers over waar de focus in de kinderopvang op moet liggen. Hoewel er veel internationaal onderzoek is gedaan naar zowel liefde en ontwikkelingsstimulering als naar ouderbetrokkenheid, is er weinig bekend over de Nederlandse praktijk van de kinderopvang. Dit onderzoek draagt bij aan de kennis in de Nederlandse context. De uitkomsten van het onderzoek zijn beduidend anders dan wat op basis van eerder onderzoek werd verwacht. Hieruit blijkt dat een conclusie over opvattingen omtrent liefde en ontwikkelingsstimulering in de kinderopvang kan verschillen per onderzoek, land of context. In tegenstelling tot het artikel van Rouse en Hadley (2018), waarin gezegd wordt dat er een kloof bestaat tussen opvattingen van ouders en pedagogisch medewerkers betreft ontwikkelingsstimulering en liefde, wordt in dit onderzoek gevonden dat ouders en pedagogisch medewerkers juist erg op één lijn liggen. Wanneer ze wel onenigheid ervaren, voelen beide partijen de ruimte om hierover in gesprek te gaan. Tenslotte is uit dit onderzoek gebleken dat sommige ouders behoefte hebben aan meer transparantie. Wanneer kinderopvangorganisaties hiervan op de hoogte zijn, kan er rekening mee gehouden worden dat ouders het fijn vinden betrokken te worden bij de kinderopvang.

Daarnaast werd in de interviewleidraad ruimte gelaten om door te vragen zodat praktijkvoorbeelden uitgevraagd konden worden. Deze praktijkvoorbeelden verduidelijkten de antwoorden van de respondenten en waren relevant voor de onderzoeksvraag van dit onderzoek. Door de voorbeelden werd namelijk duidelijker hoe pedagogisch medewerkers omgaan met eventuele onenigheden tussen hen en ouders.

Dit onderzoek kent meerdere verbeterpunten. Een aantal vragen zijn op een sturende manier gesteld, waardoor de respondenten mogelijk zijn beïnvloed in hun antwoord. Daar komt bij dat de interviews door vijf verschillende onderzoekers zijn afgenomen. De vragen zijn daardoor soms in het ene interview anders geformuleerd dan in een ander interview. Dit kan invloed hebben gehad op de specifieke aspecten waar respondenten op in zijn gegaan. Daar komt bij dat de ene interviewer meer heeft doorgevraagd dan de ander. Dit is mogelijk de oorzaak van het grote verschil in de duur van de interviews. Het kortst durende interview nam ongeveer een halfuur in beslag, de langste duurde bijna zeventig minuten. De interviews met de pedagogisch medewerkers waren over het algemeen langer, wat er mogelijk op wijst dat de leidraden niet gelijk waren in lengte. Voor vervolgonderzoek wordt aangeraden de interviews door dezelfde onderzoekers af te laten nemen. De interviews kunnen door twee onderzoekers samen worden afgenomen voor een hogere garantie van betrouwbaarheid. Op die manier kan een consistente manier van vragen stellen meer worden gewaarborgd.

Een zwak punt van dit onderzoek is dat de betrouwbaarheid niet kwantitatief is vastgesteld. Hierdoor is de betrouwbaarheid van dit onderzoek niet met een bepaalde overeenstemmingsmaat te duiden. Daarentegen is de betrouwbaarheid wel gepoogd kwalitatief vast te stellen door een deel van een transcript door meerdere onderzoekers te laten coderen aan de hand van dezelfde codeboom. De mate van overeenstemming bleek hoog. Hieruit werd duidelijk dat de codes over het algemeen eenduidig waren.

Een ander zwak punt van dit onderzoek is dat met de interviews in dit onderzoek niet precies werd gemeten wat van tevoren beoogd werd te meten. Het was de opzet om bij ontwikkelingsstimulering uit te gaan van cognitieve ontwikkeling. Echter, in de interviews werd door zowel pedagogisch medewerkers als ouders vooral het belang van de sociaalemotionele ontwikkeling genoemd. Ondanks een korte inleiding van de vragen over ontwikkelingsstimulering met voorbeelden van cognitieve ontwikkeling, legden veel respondenten hier geen nadruk op. De meesten gaven aan dit meer iets voor de peuterspeelzaal of basisschool te vinden. Er waren wel pedagogisch medewerkers die ingingen op de cognitieve ontwikkeling, zij noemden met name taal en het werken met thema's als voorbeelden van cognitieve ontwikkeling. Voor vervolgonderzoek wordt aangeraden 'ontwikkelingsstimulering' verder te conceptualiseren zodat duidelijker is dat het om cognitieve ontwikkeling gaat in dit onderzoek. Wellicht moeten de interviewvragen aangepast worden zodat de focus meer op cognitieve ontwikkeling komt te liggen en de respondenten minder uitweiden over de sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarentegen is het voor vervolgonderzoek ook interessant om naar andere ontwikkelingsgebieden dan cognitieve ontwikkeling te kijken. Hierbij kan gedacht worden aan ontwikkelingsgebieden die mogelijk invloed hebben op de cognitieve ontwikkeling, zoals motorische of creatieve ontwikkeling.

Daarnaast wordt voor vervolgonderzoek aangeraden een grotere steekproef te trekken om de externe validiteit te vergroten. Aangezien in dit onderzoek slechts vijf ouders en zes pedagogisch medewerkers zijn meegenomen, is de generaliseerbaarheid naar de doelgroep klein. Hoewel

generalisatie naar de doelgroep niet het doel van deze studie was, wordt voor vervolgonderzoek aangeraden een grotere steekproef te nemen zodat zekerdere uitspraken kunnen worden gedaan over de praktijk van de Nederlandse kinderopvang. Verder wordt aangeraden in het vervolg alle respondenten individueel te interviewen. In dit onderzoek was dit meestal het geval maar één interview is bij twee pedagogisch medewerkers tegelijk afgenomen. Mogelijk hebben zij elkaar beïnvloed in hun antwoorden. Wellicht zou het sowieso goed zijn om pedagogisch medewerkers van allemaal verschillende instellingen te vragen om een zo compleet mogelijk beeld te vergaren.

Tenslotte wordt aan kinderopvangorganisaties in de praktijk aanbevolen om bij ouders te inventariseren in welke mate zij betrokkenheid en transparantie wensen. Een kinderopvang kan ouders bijvoorbeeld de mogelijkheid bieden periodiek gebruik te maken van tienminutengesprekken. Uit dit onderzoek blijkt dat ouders over het algemeen tevreden zijn met de afstemming met pedagogisch medewerkers, maar enkele ouders behoefte hebben aan meer transparantie vanuit de kinderopvang. Door deze verwachtingen te bespreken kan gepoogd worden een middenweg te vinden.

Literatuurlijst

- Aarssen, J. & van Teunenbroek, M. (2015). *TINK: Taal- en interactievaardigheden in de kinderopvang*. Geraadpleegd op 20-03-2022, van Sardes: <https://www.sardes.nl/C101-S29-Algemene-informatie-over-TINK.html>
- Arnold, D. H., Zeljo, A., Doctoroff, G. L., & Ortiz, C. (2008). Parent involvement in preschool: Predictors and the relation of involvement to preliteracy development. *School Psychology Review*, 37(1), 74–90. <https://doi.org/10.1080/02796015.2008.12087910>
- Boeije, H. (2002). A purposeful approach to the Constant Comparative Method in the analysis of qualitative interviews. *Quality and Quantity*, 36(4), 391-409. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199973729.003.0002>
- Campbell, F., Conti, G., Heckman, J. J., Moon, S. H., Pinto, R., Pungello, E., & Pan, Y. (2014). Early childhood investments substantially boost adult health. *Science*, 343(6178), 1478–1485. <https://doi.org/10.1126/science.1248429>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2021). *Hoeveel jongeren zijn er in Nederland?* Geraadpleegd op 17-03-2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/jongeren>
- Cohen, B., Moss, P., Petrie, P., & Wallace, J. (2018). ‘A new deal for children?’ – What happened next: A cross-national study of transferring early childhood services into education. *Early Years*, 41(2–3), 110–127. <https://doi.org/10.1080/09575146.2018.1504753>
- Davis, B., & Degotardi, S. (2015). Who cares? Infant educators’ responses to professional discourses of care. *Early Child Development and Care*, 185(11–12), 1733–1747. <https://doi.org/10.1080/03004430.2015.1028385>
- Eldridge, D. (2001). Parent involvement: It’s worth the effort. *Young Children*, 56(4), 65–69.
- Elfer, P. (2010). The power of psychoanalytic conceptions in understanding nurseries. *Infant Observation*, 13(1), 59–63. <https://doi.org/10.1080/13698031003606634>
- Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., & Kyngäs, H. (2014). Qualitative Content Analysis: A focus on trustworthiness. *SAGE Open*, 4(1), 215824401452263. <https://doi.org/10.1177/2158244014522633>
- Janssen, J., & Vandenbroeck, M. (2018). (De)constructing parental involvement in early childhood curricular frameworks. *European Early Childhood Education Research Journal*, 26(6), 813–832. <https://doi.org/10.1080/1350293x.2018.1533703>

- Konca, A. S., & Demirtaş İlhan, S. (2021). Learning activities in preschool classrooms: Preferences of preschool teachers and views of parents. *Participatory Educational Research*, 8(4), 186–197. <https://doi.org/10.17275/per.21.85.8.4>
- Lazzari, A., Picchio, M., & Balduzzi, L. (2015). Professionalisation policies in the ECEC field: Trends and tensions in the Italian context. *International Journal of Early Years Education*, 23(3), 274–287. <https://doi.org/10.1080/09669760.2015.1078725>
- Lucassen, P.L.B.J. & Olde Hartman, T.C. (2007). *Kwalitatief onderzoek: Praktische methoden voor de medische praktijk*. <https://doi.org/10.1007/978-90-313-6373-5>
- Murphy, C., Matthews, J., Clayton, O., & Cann, W. (2021). Partnership with families in early childhood education: Exploratory study. *Australasian Journal of Early Childhood*, 46(1), 93–106. <https://doi.org/10.1177/1836939120979067>
- NICHD Early Child Care Research Network, & Duncan, G. J. (2003). Modeling the impacts of child care quality on children’s preschool cognitive development. *Child Development*, 74(5), 1454–1475. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00617>
- Oke, A., Butler, J. E., & O’Neill, C. (2020). Identifying barriers and solutions to increase parent-practitioner communication in early childhood care and educational services: The development of an online communication application. *Early Childhood Education Journal*, 49(2), 283–293. <https://doi.org/10.1007/s10643-020-01068-y>
- Rijksoverheid, 2021. *Cijfers kinderopvang derde kwartaal 2021*. Geraadpleegd op 17-03-2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/12/17/cijfers-kinderopvang-derde-kwartaal-2021>
- Riksen-Walraven, M. (2000). *Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang*. Vossiuspers AUP. Geraadpleegd op 16-03-2022, van <http://www.kinderopvangonderzoek.nl/drupal/sites/default/files/field/textfile/oratie%20Riksenwalraven%202000.pdf>
- Rouse, E., & Hadley, F. (2018). Where did love and care get lost? Educators and parents’ perceptions of early childhood practice. *International Journal of Early Years Education*, 26(2), 159–172. <https://doi.org/10.1080/09669760.2018.1461613>
- Van Zijl, P. (2021). Omhoog op die geluksladder! *Management Kinderopvang* 27, 21 (2021). <https://doi.org/10.1007/s41190-021-0914-8>

Bijlage 1: Interviewleidraad voor ouders

- Informed consent / geïnformeerde instemming

- Anonimiteit

Tijdens dit interview komen vijf onderwerpen aan bod, u ziet ze hier op het kaartje staan. Alle vragen gaan over uw kind of kinderen die op dit moment gebruik maken van de opvang. We willen graag weten hoe u over bepaalde dingen denkt, dat betekent dus dat er ook geen goede of foute antwoorden zijn. Soms zal ik u vragen om een voorbeeld te geven van iets dat u zelf hebt meegemaakt. Als bepaalde vragen niet duidelijk zijn dan kunt u dat gewoon aangeven.

Alles duidelijk? Dan zet ik de opname aan.

1. Hoe oud is uw kind op dit moment? (of: hoe oud zijn uw kinderen?)
2. Hoe lang gaat uw kind al naar de kinderopvang (vanaf wanneer)? Hoeveel dagen of uren per week (gemiddeld)?
3. Is de opvang waar uw kind(eren) op zitten een particuliere organisatie of een (grote) instelling met meerdere locaties?
 - Waarom heeft u specifiek gekozen voor (antwoord)
 - Wat zijn voor u de voor- en nadelen om de één boven de ander te kiezen?
4. Heeft u een bepaalde kinderopvang boven een andere kinderopvang gekozen omdat deze bijvoorbeeld bepaalde speerpunten of doelen had die u aanspreken?
5. Hoe is het gevoelsmatig voor u, dat uw kind naar de kinderopvang gaat?
6. Wat zijn volgens u de belangrijkste vaardigheden die een pedagogisch medewerker zou moeten hebben?

De volgende vragen gaan over het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. Daarmee bedoelen we dat kinderen door de pedagogisch medewerker worden uitgedaagd om nieuwe dingen te leren en te ontdekken. Ontwikkelingsstimulering wordt vaak gezien als voorbereiding op de basisschool, door kinderen te leren te tellen, of kleuren te benoemen tijdens het spelen.

7. Herkent u dit: zijn de pedagogisch medewerkers op de groep van uw kind bezig met het stimuleren van de ontwikkeling, denkt u?
 - Waar ziet u dat in?
 - Denkt u dat ze hierbij goed aansluiten bij de leeftijd van uw kind of bij wat er op de basisschool als basisniveau wordt verwacht?
8. Hoe moet ontwikkelingsstimulering volgens u in verhouding staan tot ruimte/tijd om te spelen?
9. Hoe belangrijk vindt u het dat de pedagogisch medewerkers de ontwikkeling van uw kind stimuleren?
10. Bent u van mening dat de kinderopvang gunstig kan zijn voor bepaalde aspecten van de ontwikkeling van het kind?
 - Zo ja, welke aspecten?

- Merkt u verschil tussen kinderen die niet of minder naar de opvang gaan en kinderen die wel gaan?

11. Ziet u verschillen tussen de pedagogisch medewerkers op de groep van uw kind op het gebied van ontwikkelingsstimulering?

- Zo ja, wat vindt u hiervan?

12. Zijn er (ontwikkelings-)gebieden of aspecten die u zelf het belangrijkste of juist minder belangrijk vindt voor uw kind? Welke en waarom?

De volgende vragen gaan over de plek van liefde en zorg in de kinderopvang.

13. Vindt u het belangrijk dat pedagogisch medewerkers houden van kinderen? En dus ook van uw kind?

- Zo ja: doen ze dat ook, denkt u? Waaraan ziet u dat?
- Zo nee: goh dit verbaast me, zou je hier wat meer over kunnen vertellen? Of: door naar de volgende vraag.

14. Vindt u het belangrijk dat uw kind net zo geliefd wordt als u dat zelf doet, of vindt u dat er een bepaalde afstand moet blijven tussen uw kind en de PM?

- Is er voor u een grens, zo ja waar ligt deze?

15. Ziet u op het gebied van het bieden van liefde en zorg verschillen tussen de pedagogisch medewerkers op de groep van uw kind?

- Hoe uit dit verschil zich?
- Wat vindt u ervan dat er verschillen zijn?
- Denkt u dat deze verschillen onderling gevolgen hebben voor de kinderen?

16. Ik leg u een stelling voor: *“Een pedagogisch medewerker die sterker is in het tonen van liefde en zorg dan in ontwikkelingsstimulering, is minder professioneel dan een pedagogisch medewerker die juist goed is in ontwikkelingsstimulering maar die minder goed is in het tonen van liefde.”*

- Wat vindt u van deze stelling?

17. Als u kijkt naar de vragen over ontwikkelingsstimulering en de vragen over zorg en liefde, zou u dan kunnen zeggen wat u het belangrijkste vindt voor uw kind binnen de opvang?

- Wat vindt u de belangrijkste taak van de pedagogisch medewerkers?

Bijvoorbeeld (als ouders niet begrijpen wat er wordt bedoeld): dat het kind geliefd wordt, dat het zich veilig voelt, dat het het idee heeft dat het altijd bij iemand terecht kan etc.

Het volgende onderwerp gaat over het geslacht van de PM, dus of het een man of een vrouw is.

18. In de kinderopvang werken voornamelijk vrouwen. Hoe is dat op de opvang waar uw kind naar toe gaat?

19. Maakt het u uit of er een man of een vrouw zorgt voor uw kind?

- Eventueel: heeft u daar ervaring mee?

20. Eerder vroeg ik u of er een grens was aan de liefde en zorg die een PM aan uw kind mag geven. Is die grens nog verschillend voor een mannelijke of een vrouwelijke PM?

- Waarom is dat wel/niet zo voor u?

21. Bent u van mening dat er een verschil is in de professionaliteit van vrouwen of mannen die in de kinderopvang werken? Waar denkt u dat dat verschil in zit?

- En als het gaat om ontwikkelingsstimulering of het geven van liefde?
- Er wordt wel eens gezegd dat vrouwen emotioneler zijn en dat mannen zakelijker zijn: dat zou ook kunnen betekenen dat de één professioneler is dan de ander, hoe denkt u daarover?

We komen alweer bij het laatste onderwerp: afstemming met de ouders. Wat we daarmee bedoelen is vooral het contact tussen ouder en PM over wat zij beiden belangrijk vinden voor het kind – en hoe er wordt omgegaan met het kind.

22. Wanneer u uw kind weer ophaalt aan het eind van de dag, wat wilt u dan vooral weten over wat er die dag is gebeurd?

- Hoe gaat dat meestal? Vertelt de PM daar uit zichzelf over of moet u daar om vragen?

23. Heeft u het gevoel dat de PM ook echt naar u luistert, als u iets wilt delen of vragen?

- Merkt u dat er ook daadwerkelijk wat mee gedaan wordt?

24. Hoe zou u de band beschrijven die u heeft met de PM op de groep van uw kind?

- *Bijvoorbeeld: voelt dat als een deels persoonlijke band omdat de PM ook zorgt voor het kind van de ouder? Of is het vooral een zakelijke relatie?*

25. Sommige ouders zeggen wel eens “Het maakt me niet uit wat er allemaal gedaan wordt op de opvang, zolang mijn kind maar gelukkig is”? Wat vindt u daarvan?

26. Bent u het wel eens oneens geweest met bepaalde regels of activiteiten op de kinderopvang?

- Was er ruimte om dit aan te kaarten? Hoe reageerden de PM hier op?
- Bijvoorbeeld over: voeding, veel buiten spelen, stimuleren van de taalontwikkeling, samenspelen met andere kinderen

27. Hoe handelt de organisatie op het gebied van incidenten? Wordt dit gemeld aan ouders en wordt hierover het gesprek aangegaan?

28. Voor we echt gaan afsluiten heb ik nog een laatste vraag aan u: als u iets zou willen veranderen aan de manier waarop er met uw kind wordt omgegaan op de opvang, wat zou dat dan zijn?

We zijn hiermee aan het eind gekomen van het interview. Zijn er nog dingen die u wilt toevoegen, zijn we nog iets belangrijks vergeten?

Nog even voor alle duidelijkheid:

- Alle interviews worden anoniem verwerkt, we koppelen ook geen resultaten terug aan de kinderopvangorganisatie waar uw kind naar toe gaat.
- We gebruiken de interviews alleen voor onze scriptie, verder zullen ze niet worden gebruikt.

Heel erg hartelijk bedankt voor uw medewerking! Dan zet ik nu de opname uit.

Bijlage 2: Interviewleidraad voor pedagogisch medewerkers

- Informed consent / geïnformeerde instemming

- Anonimiteit

Tijdens dit interview komen vijf onderwerpen aan bod, u ziet ze hier op het kaartje staan. Alle vragen gaan over uw eigen mening en uw eigen ervaringen als pedagogisch medewerker. We willen graag weten hoe u over bepaalde dingen denkt, dat betekent dus dat er ook geen goede of foute antwoorden zijn. Soms zal ik u vragen om een voorbeeld te geven van iets dat u zelf hebt meegemaakt. Als bepaalde vragen niet duidelijk zijn of u wil een vraag niet beantwoorden, dan kunt u dat gewoon aangeven.

Alles duidelijk? Dan zet ik de opname aan.

1. Hoeveel jaar werkervaring hebt u met de doelgroep van 0 – 4 jarigen? Was dat altijd bij de werkgever waar u nu werkt?

- *Doorvragen om totaalplaatje te krijgen, bv. 5 jaar hier, maar daarvoor nog 3 jaar in andere plaats....*

2. Is de organisatie waar u werkzaam bent een particuliere organisatie of een (grote) instelling met meerdere locaties?

- Waarom heeft u specifiek gekozen voor (antwoord)
- Wat zijn volgens u de voor- en nadelen?

3. Waarom heeft u in eerste instantie gekozen om pedagogisch medewerker te worden?

- Wilde u dit altijd al of heeft u eerst iets (totaal) anders gedaan?
- Wat vindt u het mooiste aspect aan uw werk?

4. Wat vindt u het belangrijkste dat een kinderopvang een kind moet bieden?

5. Wat zijn volgens u vaardigheden die een PM moet bezitten?

De volgende vragen gaan over het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. Daarmee bedoelen we dat kinderen door de pedagogisch medewerker worden uitgedaagd om nieuwe dingen te leren en te ontdekken.

7. Bent u in uw werk bewust bezig met het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen op de groep?

- Wat doet u zoal, kunt u wat voorbeelden noemen?
- Bent u hierbij actief bezig met het aansluiten op wat de kinderen al kunnen en wat er op de basisschool als basisniveau wordt verwacht?

8. Hoe moet ontwikkelingsstimulering volgens u in verhouding staan tot tijd om te spelen?

9. Hoe belangrijk vindt u het om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren?

10. Bent u van mening dat de kinderopvang gunstig kan zijn voor bepaalde aspecten van de ontwikkeling van het kind?

- Zo ja, welke aspecten?
- Merkt u verschil tussen kinderen die niet of minder naar de opvang gaan en kinderen die wel gaan? Of heeft u hier geen ervaring mee?

11. Ziet u verschil in ontwikkelingsstimulering tussen uw collega's?

- Wat vindt u hiervan?
- Hoe uiten die verschillen zich?
- Zo nee, komt dit door bepaalde regels of protocollen of gebeurt dit meer vanzelf?

12. Zijn er (ontwikkelings-)gebieden die u zelf het belangrijkste vindt voor de kinderen? Welke en waarom?

- Zijn er ook gebieden die u minder belangrijk vindt?

13. Heeft u een idee van wat ouders vinden van ontwikkelingsstimulering binnen de opvang?

- Heeft u het idee dat bepaalde ouders daar meer waarde aan hechten?
- Heeft u het idee dat ouders bepaalde verwachtingen hebben van u als PM?
- Komt dit wel eens aan bod op een ouderavond of bij het halen/brengen?

De volgende vragen gaan over de plek van liefde en zorg in de kinderopvang.

14. Zou u van uzelf zeggen dat u van kinderen houdt? En geldt dat ook voor de kinderen waar u dagelijks mee te maken heeft op de opvang?

- Zo ja: op welke manier laat u dat merken aan de kinderen?
- Zo ja: laat u ook aan ouders merken dat u van (hun) kinderen houdt? Op welke manier, en waarom wel/niet?
- Zo nee: goh dit verbaast me, zou je hier wat meer over kunnen vertellen? Of: door naar de volgende vraag.

15. Zit er voor u een grens aan de liefde en zorg die u aan een kind geeft? Zo ja, waar ligt deze grens voor u?

16. Als het gaat om het tonen van liefde aan kinderen, merkt u dan een verschil tussen u en uw directe collega's?

- Hoe uit dit verschil zich in de praktijk?
- Wat vindt u ervan dat er verschillen zijn?
- Denkt u dat deze verschillen onderling gevolgen hebben voor de kinderen?
- Zo nee, is dit toevallig zo of is dit iets wat jullie hebben afgesproken?

17. Wordt er binnen het team gepraat over het tonen van liefde aan kinderen (en eventuele verschillen daarin tussen collega's)? Zo nee, zou u hier behoefte aan hebben?

18. Ik leg u een stelling voor: *“Een pedagogisch medewerker die sterker is in het tonen van liefde en zorg dan in ontwikkelingsstimulering, is minder professioneel dan een pedagogisch medewerker die juist goed is in ontwikkelingsstimulering maar die minder goed is in het tonen van liefde.”*

- Wat vindt u van deze stelling?
- Stel ze antwoorden zorg en liefde → vragen: vindt u iemand die meer zorg en liefde biedt dan ook professioneler?

19. Als u kijkt naar de vragen over ontwikkelingsstimulering en de vragen over zorg en liefde, zou u dan kunnen zeggen wat u als belangrijkste aspect ziet voor de kinderen op uw groep?

Bijvoorbeeld: dat het kind geliefd wordt, dat het zich veilig voelt, dat het het idee heeft dat het altijd bij iemand terecht kan etc.

De laatste vragen/vraag van dit onderwerp gaan over mogelijke richtlijnen en protocollen rondom liefde en zorg. Er kunnen protocollen, gedragsregels en/of richtlijnen worden opgesteld door uw werkgever omtrent grensoverschrijdend gedrag (bijv. geweld of intimidatie) om bijvoorbeeld kinderen te beschermen en een veilige omgeving te creëren op de kinderopvang.

20. Heeft uw werkgever dit soort richtlijnen of een protocol met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag?

- Zo ja, wat houdt het (protocol) in?
- Heeft u wel eens meegemaakt dat regels/protocollen u in de weg zaten, dat u zich beperkt voelde door die regels? Op welke manier voelde u zich beperkt?

Het volgende onderwerp gaat over de sekse van de PM, dus of het een man of een vrouw is.

21. In de kinderopvang werken vooral vrouwen maar ook een enkele man. Hoe is dat op de opvang waar u werkt?

- Alleen vragen naar eigen ‘afdeling’, niet in het algemeen

22. Denkt u dat het voor ouders uitmaakt of de PM een man of een vrouw is?

- Waarom wel of niet?

Mannelijke respondent:

- Merkt u bepaalde vooroordelen of verwachtingen omdat u een man bent?
- Heeft u het idee dat ouders/collega’s u anders behandelen? Zo ja, hoe merkt u dit?
- Merk je dat kinderen zich anders gedragen bij u dan bij een vrouwelijke collega?

Vrouwelijke respondent:

Heeft u wel eens samengewerkt met een mannelijke collega?

- Zo ja: merkte u een verschil in zijn manier van doen met de kinderen dat volgens u te maken heeft met man-zijn of vrouw-zijn? Waar zie je dit in?
- Zo nee: hoe zou u het vinden om een mannelijke collega te hebben?

23. Eerder had ik het met u al over het geven van liefde en zorg aan kinderen en of daar een bepaalde grens in zit. Is die grens verschillend voor mannen en vrouwen, denkt u?

- Waarom?

24. Denkt u dat er een verschil is in wat mannelijke en vrouwelijke PM belangrijk vinden in het werken met kinderen?

- Zit er denkt u een verschil in hoe mannen en vrouwen denken over het bieden van zorg en liefde?
- Er wordt wel eens gezegd dat vrouwen emotioneler zijn en dat mannen zakelijker zijn: denk je dat dit binnen de kinderopvang ook terug te zien is?

We komen alweer bij het laatste onderwerp: afstemming met de ouders. Wat we daarmee bedoelen is vooral het contact tussen ouder en PM over wat zij beiden belangrijk vinden voor het kind – en hoe er wordt omgegaan met het kind.

25. Wat willen ouders meestal weten als ze hun kind komen ophalen?

26. Zitten daar grote verschillen in tussen ouders? Zo ja, wat zijn dat voor verschillen?

- *Vragen of ze verschillen in betrokkenheid merken, bijvoorbeeld dat een oppas altijd de kinderen komt halen of dat een ouder zich nooit aanmeldt om te helpen bij activiteiten etc.*

27. Voelt u een bepaalde band met (sommige) ouders omdat u voor hun kind zorgt? Wat maakt dat u dat gevoel soms wel en soms niet hebt?

- Merkt u bij uzelf dat het soort contact dat u met ouders hebt, van invloed is op hoe u met het kind omgaat?

28. Een stelling van ouders: “*het maakt me niet uit wat jullie allemaal doen, zolang mijn kind maar gelukkig is*”? Wat vindt u van deze stelling?

29. Zijn ouders het wel eens oneens met bepaalde regels of activiteiten? Is er ruimte om dit aan te kaarten en hoe reageert u hier meestal op?

30. Heeft u wel eens een (menings-)verschil gemerkt tussen opvattingen van ouders en de visie of regels die u van uw instelling meekrijgt? Kunt u daar een voorbeeld van geven?

- En hoe gaat u daar mee om? / Hoe bent u hiermee omgegaan?

31. Je zou kunnen zeggen: wat tijdens mijn dienst gebeurt is mijn verantwoordelijkheid, maar de volgende dag is het weer de verantwoordelijkheid van degenen die dan aan het werk zijn. Hoe kijkt u hier tegen aan?

32. Voor we echt gaan afsluiten heb ik nog een laatste vraag aan u: als u iets zou willen veranderen aan de manier waarop in de kinderopvang wordt omgegaan met kleine kinderen, wat zou dat dan zijn?

We zijn hiermee aan het eind gekomen van het interview. Zijn er nog dingen die u wilt toevoegen, zijn we nog iets belangrijks vergeten?

Nog even voor alle duidelijkheid:

- Alle interviews worden anoniem verwerkt, we koppelen ook geen resultaten terug aan de kinderopvangorganisatie waar uw kind naar toe gaat.
- We gebruiken de interviews alleen voor onze scriptie, verder zullen ze niet worden gebruikt.

Heel erg hartelijk bedankt voor uw medewerking! Dan zet ik nu de opname uit.

Bijlage 3: Codeboom

Codes van de startcodeboom.

Toegevoegde codes na het eerste gecodeerde transcript.

Toegevoegde codes na het tweede gecodeerde transcript.

Toegevoegde codes na het derde gecodeerde transcript.

Toegevoegde codes na het zevende gecodeerde transcript.

De doorgestreepte codes zijn codes uit de startcodeboom die niet relevant waren voor dit onderzoek.

Algemeen

Algemeen_duur_opvang
 Algemeen_gevoel_ouders
 Algemeen_gewenste_verandering
 Algemeen_leeftijd_kind
 Algemeen_omvang_instelling
 Algemeen_omvang_instelling_voordelen
 Algemeen_omvang_instelling_nadelen
 Algemeen_PM_belangrijk_opvang
 Algemeen_PM_beroepskeuze
 Algemeen_PM_werkervaring
 Algemeen_vaardigheden_PM
 Algemeen_visie_opvang
 Algemeen_keuze_instelling*
 Algemeen_PM_leukste_aspect***

Ontwikkelingsstimulering

OS_belangrijk
 OS_ervaring_mening_ouders
 OS_opvang_gunstig
 OS_PM_actief
 OS_verhouding
 OS_verschil_PM
 OS_aansluiten_kind*
 OS_inhoud*
 OS_sociaal_aspect*
 OS_minder_belangrijk**
 OS_aansluiten_basisschool***
 OS_opvang_gunstig_wennen***
 OS_verschil_ouders***
 OS_verwachtingen_van_ouders***

Liefde en Zorg

L&Z_grens
 L&Z_houden_van
 L&Z_OS_belangrijk
 L&Z_verschil_PM
 L&Z_OS_professionaliteit
 L&Z_PM_bespreekbaar_team
 L&Z_PM_protocollen
 L&Z_houden_van_ouders_PM* (*Het verschil tussen hoe ouders en hoe PM van het kind houden*)
 L&Z_taal_PM*
 L&Z_uiting*
 L&Z_kind_volgen**
 L&Z_interactie_kind***

L&Z_OS_combinatie***
 L&Z_OS_kind_context***
 L&Z_verschil_PM_afspraken***

Geslacht van de pedagogisch medewerker

Geslacht_PM_verdeling
 Geslacht_PM_voorkeur_ouders
 Geslacht_PM_grens_L&Z
 Geslacht_PM_professionaliteit
 Geslacht_PM_eigen_ervaringen
 Geslacht_PM_verschil

Afstemming

Afstemming_overdracht
 Afstemming_band_ouders_PM
 Afstemming_beleid_ouders
 Afstemming_hoeveelheid
 Afstemming_incidenten
 Afstemming_oneens_regels_activiteiten
 Afstemming_ouders_gehoord_voelen
 Afstemming_verantwoordelijkheid
 Afstemming_verschillen_ouders
 Afstemming_inhoud*
 Afstemming_initiatief*
 Afstemming_oudergesprekjes*
 Afstemming_transparantie*
 Afstemming_advies**
 Afstemming_interesse**

*(De mate waarin ouders of pedagogisch medewerkers
 interesse in elkaars leven tonen).*

Afstemming_ouders_op_groep**
 Afstemming_ruimte_aankaarten**
 Afstemming_afspraken***
 Afstemming_grens***
 Afstemming_invloed***
 Afstemming_tevreden***
 Afstemming_verwachtingen_ouders***
 Afstemming_gelukkig7*